

THE CENTER FOR CURRICULUM DEVELOPMENT, INC.

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ЗОРОВО-СЛУХОВОЮ МЕТОДОЮ

СТУДЕНТСЬКИЙ ЗОШИТ

By
YAR SLAVUTYCH
University of Alberta

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE

diasporiana.org.ua

DIDIER

MONTREAL

PARIS

BRUSSELS

#2105

THE CENTER FOR CURRICULUM DEVELOPMENT, INC.

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ЗОРОВО-СЛУХОВОЮ МЕТОДОЮ

СТУДЕНТСЬКИЙ ЗОШИТ

By
YAR SLAVUTYCH
University of Alberta

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE

DIDIER
MONTREAL PARIS BRUSSELS
#2105

**This book has been based on the principles and some texts
originally elaborated by John Grimshaw Long.**

Designed by Rafael Millán.

First Edition (Revised)

Copyright © 1968 by the Ukrainian Canadian Committee

PRINTED IN CANADA

Dépôt légal: 2e trimestre 1970
Bibliothèque nationale du Québec

Завдання 1

так _____

вдома _____

там _____

мама _____

до _____

один _____

вона _____

два _____

ти _____

диктант _____

ви _____

Один _____

1. Мама вдома.

2. Вона там.

3. Вона вдома.

4. Вдома один диктант.

5. Мама там?

6. Там два диктанти.

7. До мам!

8. Ви там?

9. Так.

Завдання 1

Диктант

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

Завдання 2

куди _____

іду _____

іде _____

ідете _____

вир _____

тут _____

дві _____

ми, ми _____

одна _____

де _____

Віра _____

віз _____

туди _____

1. Де Віра?

2. Віра тут.

3. Вир іде.

4. Куди? Туди.

5. Іду до Віри.

6. Ідете віз мам.

7. Там дві мам.

Завдання 2

Диктант

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____

Завдання 3

Слова

хто _____	я _____
товариш <u>и</u> _____	граю _____
Ганно! _____	слухаю _____
школа _____	три _____
міст _____	Дмитро _____
Оксана _____	лист _____
	сам _____

1. Хто тут? Оксана.

2. Хто там? Дмитро.

3. Я граю.

4. Де товариши?

5. Так, іде до школи.

6. Там один міст.

7. Тут три листи.

Завдання 3

Речення

1. Де ви?

2. Ми вдома.

3. Тут один міст.

4. Там один міст.

5. Де міст і школа?

6. Я слухаю.

7. Товариш іде до школи.

8. Ідете до Оксани?

9. Іду від мами до Віри.

10. Я граю там.

11. Галло! Де ти Дмитре?

Завдання 3

А. Диктант

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Завдання 4

Слова

все, усе _____	Данило _____
розмова _____	чекаємо _____
година _____	живемо _____
можна _____	думаємо _____
уже, вже _____	нема _____
дуже _____	Козак _____
далеко _____	також _____
	каса _____

Речення

1. Уже нема.

2. Також нема Оксани.

3. Ми живемо там, де школа.

4. До Данила Козака дуже далеко?

5. Ми чекаємо на Данила.

6. Дві години розмови.

7. У касі три долари і два центи

Завдання 4

Речення

1. Я живу в Едмонтоні.
2. Він живе в Саскатуні.
3. Ми живемо в Канаді.
4. Я не живу в Торонто.
5. Чи вона в Києві?
6. Я чекаю на Данила.
7. Чи він сам іде до мамі?
8. Дмитре, чи ти вдома?
9. Я думаю, а він чекає.
10. Він думає, а вона грає.
11. Вона вже готова.

Завдання 4

Диктант

А.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Завдання 5

Слова

кухня _____ мій _____

добре _____ про _____

відпочиваю _____ чому? _____

біля _____ туди _____

чай _____ дякую _____

треба _____ хідник _____

Увага на я (=йа; а): який, здоров'я; біля

Увага на ю (=йу; у): слухаю; маюнок.

Речення

1. Я туди йду до мами.

2. Я добре відпочиваю.

3. Де мій чай?

4. Музей біля школи.

5. Треба йти по хіднику.

6. Чому ти йдеш до каси?

Завдання 5

Речення

1. Де моє варення?
2. Варення в кухні.
3. Хто розмовляє?
4. Ми розмовляємо про Вітніна.
5. Я багу яблуко.
6. Він тут від березня.
7. Я купую бляшанку риби.
8. Усе коштує чотири долари.
9. Дайте ковбаси й риби.
10. Прощу. Даю.
11. Я дивлюся на вітрину.

Завдання 5

Диктант

А.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Завдання 6

Слова

телефон _____ ідуть _____
фрукт _____ ось _____
вулиця _____ стоїть _____
центр _____ будь ласка _____
кінець _____ подобається _____
що _____ футбол _____
ще _____ крамниця _____

Увага на б: ідуть, мабуть, кінець, будь

Примітки

шкала _____ у шкалі _____
крамниця _____ у крамниці _____
театр _____ у театрі _____
автобус _____ в автобусі _____

Речення

1. Мама купує мед у крамниці.

2. Будь ласка, дайте фрукт меду.

3. Вулиця в центрі міста.

4. Що вам подобається?

Завдання 6

Речення

1. Ми говоримо про подику.
2. Танові Мірчуківі подобається дім.
3. Димитрові подобається футбол.
4. Оксані подобається мед.
5. Учитель працює в школі.
6. Марія встає дуже рано.
7. Діти стоять на вулиці.

Вправи

- Дівчинка дивиться на (вітрина) вітрину.
- Дівчинка бачить мед у (вітрина) вітрині.
- Мама спішить на (праця) _____
- Тепер вона на (праця) _____
- Петрик іде на (вулиця) _____
- Він уже на (вулиця) _____
- Богдан дивиться на (школа) _____
- Тепер він у (школа) _____

Завдання 6

Диктант

А.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Завдання 7

Слова

поїхати _____ Київ _____
долар _____ яєшня _____
скільки _____ дзеркало _____
слоїк _____ її _____
їжте! _____ Україна _____
стоїть _____ Вінніпег _____

Увага на і: її, Київ, Україна, їй

Речення

1. Діти, їжте яєшню!

2. Її яєшня стоїть на плиті.

3. Я маю слоїк меду.

4. Київ – місто в Україні.

5. Вінніпег – місто в Канаді.

6. Скільки коштуює це дзеркало?

Завдання 7

Крилатки

Увага на чергування i-o, i-e, i-e:
стіл-столу, міст-мосту, Львів-Львова,
Київ-Києва, Ковалів-Ковалева.

Речення

1. Там стоїть гарний міст.

Я йду з товаришами до мосту.

3. Мама йде до столу в кухні.

4. Ми маємо гарний стіл у кухні.

5. До Львова? Ні, до Києва!

Дієслова першої дієвідлини

0. Я пишу листа до Степана.

Він пише листа до Степана.

Вони пишуть листи до Степана.

1. Я йду з товаришем до мосту.

Вони _____

Вони _____

2. Я несу книжки до школи.

Він _____

Вони _____

Завдання 7

Дієслова першої дієвідмінки

0. Я чекаю на міста від учителя.

Він _____

Вони _____

1. Я розмовляю з Богданом.

Він _____

Вони _____

2. Я відпочиваю на ліжку.

Він _____

Вони _____

3. Я маю два долари.

Він _____

Вони _____

Диктант

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Завдання 8

Числівники з іменниками

один стіл	одна книжка	одне вікно
два столи	дві книжки	два вікна
п'ять столів	три книжки	три ліжка
шість років	чотири години	п'ять ліжок
перший зошит	перша година	п'ять дзеркал

Напишіть складні числівники

о. одинадцять

(два-) _____ (сім-) _____

(три-) _____ (вісім-) _____

(чотир-) _____ (дев'ят-) _____

(п'ят-) _____ двадцять

(шіст-) _____ (три-) _____

Складені числівники

двадцять один	тридцять три
двадцять два	тридцять п'ять

Потім пишемо так:

40. сорок	80. вісімдесят
50. п'ятдесят	90. дев'яносто
60. шістдесят	90. дев'яносто
70. сімдесят	100. сто

Завдання 8

Тислові вправи

0. Скільки років Дмитрові?
(14) Дмитрові чотирнадцять років.
1. Скільки років Вірі?
(17) _____
2. Скільки років мамі?
(37) _____
3. Скільки років Павлові?
(16) _____
4. Скільки років панові Козакові?
(45) _____
5. Скільки років панові Мірчуківі?
(43) _____
6. Скільки років Ніні?
(24) _____
7. Скільки вам років?
Мені _____

Речення

1. Як ся маєте, пане Мірчук?

2. Дякую. Дуже добре.

3. До побачення, пане Мірчук!

Завдання 8

Диктант

А.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

Завдання 9

Дієслова другої дієвідміни
учитель спить, діти сплять
він любить чай, діти люблять мед
я сплю, я люблю, я роблю

Увага на: л: сплю, роблю, сплять
б: спить, робить, роблять

Речення

1. Матто спить, і я сплю.

2. Що Дмитро робить? Що я роблю?

3. Я не люблю. Ти не любиш також.

4. Хто спить? Вони сплять.

5. Він робить, а я не роблю.

6. Діти сплять у ліжку.

7. Вони люблять маму.

8. Чому вони не сплять?

9. Чому вони не роблять?

Завдання 9

1. Дієслова другої дієвідміни

0. Ти бачиш хлібину в вітрині.
Він бачить хлібину в вітрині.
Вони бачать хлібину в вітрині.

1. Ти лежиш на ліжку.

Він _____

Вони _____

2. Чому ти мовчиш?

_____ він _____

_____ вони _____

3. Ти співиш до театру?

Вона _____

Вони _____

2. Дієслова другої дієвідміни

0. Ти говориш українці
Він говорить українці
Вони говорять українці.

1. Ти ходиш до школи?

Він _____

Вони _____

2. Ти сидиш при столі.

Вона _____

Вони _____

Завдання 9

Диктант.

А.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Завдання 10

Примітки

Після ж, ш, щ пишемо а, у (не я, ю)
в українських словах: лежу, прошу,
лежать, журнал, товариша, щастить.

Вправи

1. Дієслова другої дієвідміни

0. Вони лежать на ліжку.

Я лежу на ліжку.

Ми лежимо на ліжку.

1. Він бачить книжку на столі.

Я _____

Вони _____

2. Він мовчить, а я говорю.

Я _____

він _____

Вона _____

вони _____

3. Вона спинить до школи.

Я _____

Вони _____

2. Дієслова першої дієвідмінки

0. Ми пишем листа.

Я пишуу листа.

Вони пишутьь листа.

1. Вона каже, що він хоче меду.

Я _____ я _____

Вони _____ вони _____

Завдання 10

Прилітки

Випадки е: березень - березня
січень - січня
хлопець - хлопця

Вправи

0. Віра стоїть біля (хлопець) хлопця.

1. Від (січень) _____ до (квітень) _____

2. Від (березень) _____ до (травень) _____

3. Від (червень) _____ до (серпень) _____

4. Від (липень) _____ до (вересень) _____

5. Від (жовтень) _____ до (грудень) _____

6. У мене нема (олівець) _____

7. Ми йдемо від (продавець) _____

8. Продавець дивиться на (покупець) _____

Речення

1. Будь ласка, пийте чай!

2. Дякую! Я п'ю чай з медом.

3. Віро, принеси меду!

4. Зараз. Я вже несу.

Завдання 10

Диктант

А.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Б.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

Українська абетка

Аа Бб Вв Гг Ґґ Дд Ее
(а) (бе) (ве) (ге) (ґе) (де) (е)
А а Б б В в Г г Ґ ґ Д д Е е

Єє Жж Зз Ии Іі Її
(є) (же) (зе) (и) (і) (ї)
Є є Ж ж З з И и І і Ї ї

Йй Кк Лл Мм Нн Оо
(й) (ка) (ла) (ма) (на) (о)
Й й К к Л л М м Н н О о

Пп Рр Сс Тт Уу Фф
(пе) (ре) (се) (те) (у) (ф)
П п Р р С с Т т У у Ф ф

Хх Цц Чч Шш Щщ
(ха) (ца) (ча) (ша) (ща)
Х х Ц ц Ч ч Ш ш Щ щ

Юю Яя Ъ
(ю) (я) (знак м'якшення)
Ю ю Я я Ъ, ъ

ЗАВДАННЯ 11

Письмові вправи

<i>вдова</i>	вдова
<i>диктант</i>	диктант
<i>один</i>	один
<i>яблуко</i>	яблуко
<i>Віра</i>	Віра
<i>іде</i>	іде
<i>слухаю</i>	слухаю
<i>школа</i>	школа
<i>Богдан</i>	Богдан

1. *Куди йде Богдан. Богдан іде до школи.*

Куди йде Богдан? Богдан іде до школи.

.....

2. *Я маю одне яблуко в кухні.*

Я маю одне яблуко в кухні.

.....

3. *Хто в театрі, а хто вдова.*

Хто в театрі, а хто вдова.

.....

Письмові вправи

А. 0. Ось варення.

Беріть варення.

1. Ось журнал.

2. Ось крісло.

3. Ось сир.

4. Ось яблуко.

5. Ось хліб.

6. Ось молоко.

Б. 0. мед

Люблю чай з медом.

1. цукор

2. молоко

3. сир

4. масло

5. яблуко

хліб

В. 0. цукор

Я їм хліб без цукру.

1. мед

Ти їси

2. сир

Він їсть

3. варення

Ми їмо

4. масло

Ви їсте

5. яблуко

Вони їдять

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ЗАВДАННЯ 12

Примітки

Наказовий спосіб дієслова:

(ти) Подай молоко!
Намазуй хліб маслом!
Присунь крісло!
Накрай хліба!
Принеси сиру!
Їж хліб!
Будь ласка!

(ви) Подайте молоко!
Намазуйте хліб варенням!
Присуньте крісло!
Накрайте хліба!
Принесіть сиру!
Їжте хліб!
Будьте ласкаві!

Речення

1. Подай Богданові слоїк з медом!

2. Маріє, завтра ж купи варення й меду!

3. Дмитре й Віро, присуньте крісло до столу!

4. Діти, пийте молоко і їжте хліб!

5. Мамо, накрайте хліба!

6. Намазуйте хліб маслом і медом!

Письмові вправи

А

0. Накрай хліба!

Накрайте хліба!

1. Слухай радіо!

.....

2. Читай журнал!

.....

3. Пиши листа до Степана!

.....

4. Скажи, що це?

.....

5. Пий на здоров'я!

.....

Б

0. Подай нам чаю! (Оксана)

Подай Оксані чаю!

1. Дайте мені словник! (Марія)

.....

2. Подай мені цукор! (учитель)

.....

3. Принеси нам хліба! (тато)

.....

4. Принеси мені молоко! (Віра)

.....

В

0. Скільки років Оксані?
(Оксана, 12)

Оксані дванадцять років.

1. (Петро, 14)

.....

2. (Олена, 34)

.....

3. (Петрик, 10)

.....

4. (Пан Савчук, 38)

.....

5. (продавець, 27)

.....

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ЗАВДАННЯ 13

Примітки

1. Пишемо *-ся* після приголосного звука:
він одягається, ти одягаєшся
вона витирається, ти витираєшся
Але: ви одягаєтеся (одягаєтесь), ви витираєтесь (витираєтесь)
2. Чергування *і—й*:
він і вона, вона й він
хліб і масло, масло й мед
Едмонтон і Вінніпег
3. Чергування *у—в*:
вона вдома, він удома
це вчитель, тут учитель
він у Львові, вона в Києві

Речення

1. Петрик умивається й витирається.

.....

2. Віра вмивається, а потім зачісується.

.....

3. Вона й він витираються.

.....

4. Ти ще вмиваєшся, а я вже витираюся.

.....

5. Він і вона вмиваються.

.....

6. Хліб уже на столі.

.....

7. Мед і молоко вже на столі.

.....

Письмові вправи

А

0. Віра одягається.

Я одягаюся.

1. Мама спішить.

2. Вони зачісуються.

3. Богдан і Дмитро сідають.

4. Віра червоніє.

5. Діти вмиваються.

6. Вони спішать.

7. Павло сідає.

8. Вона турбується.

Б

0. Сідай!

Сідайте!

1. Зачісуйся!

2. Не турбуйся!

3. Витирайся!

4. Одягайся!

5. Спіши!

6. Умивайся!

7. Готуй!

Речення

1. Ябшня смачно пахне.

2. Ми снідаємо вранці.

3. Мама спішить, бо вже пізно.

4. Сьогодні Богдан піде пішки до школи.

5. Пан Козак поїде тролейбусом.

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ЗАВДАННЯ 14

Примітки

А

Ім'я	Данило	Іван	Марія	Богдан	Тарас	Леся
Прізвище	Мірчук	Козак	Козак	Петренко	Шевченко	Українка

Б

Яку спальню має пані Козак?

Вона має світлу, гарну спальню.

Яке опалення має пані Козак?

Вона має центральне опалення.

Який диван вона має?

Вона має новий, гарний диван.

Які обіди готує пані Козак?

Вона готує добрі, смачні обіди.

В

Увага на чергування *x-c, k-u, z-z*

Це п'ятий поверх.

Помешкання на п'ятому поверсі.

Там той бік.

Вулиця Шевченка на тому боці.

Четверта зупинка.

Треба вийти з тролейбуса на четвертій зупинці.

Другий рік.

Ми вже читаємо на другому році.

Велика фабрика.

Він працює на фабриці.

Місто Вінніпег (2)

Чи ви живете в Вінніпезі?

Речення

0. Моє вікно — на вулицю.

1. Чи ви маєте електрику й газ?

2. Я маю гарну, світлу спальню.

3. Які кімнати ви маєте?

4. Ми маємо спальні, кухню, лазничку й комірку.

5. Вони мають центральне опалення.

6. Мати варить на газовій плиті.

7. Дмитро вмикає світло.

8. Чого шукає Дмитро на полиці біля ліжка?

9. Він шукає там зошита.

10. Дмитро не знає, що зошит лежить за дверима.

Письмові вправи

А

0. нові меблі

Я бачу нові меблі.

1. інші двері

.....

2. гарні шахи

.....

Б

0. центральне опалення

Мама любить центральне опалення.

1. нове дзеркало

.....

2. своє вікно

.....

3. добре масло

.....

4. друге дзеркало

.....

5. гарне ліжко

.....

6. своє помешкання

.....

7. нове крісло

.....

8. смачне морозиво

.....

В

0. п'ятий поверх

Учитель любить п'ятий поверх.

1. гарний диван

.....

2. світлий коридор

.....

3. четвертий автобус

.....

4. новий зошит

.....

5. добрий підручник

.....

6. український словник

.....

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ЗАВДАННЯ 15

Примітки

Однина

мама, кімната, плита } ЖІНОЧИЙ РІД
кухня, Марія }
продавниця }

нова, гарна кімната
гарна Марія
велика кухня

зошит, Богдан, стіл } ЧОЛОВІЧИЙ РІД
музей, чай }
учитель, квітень }
тато, Павло }
Козак }

новий, гарний стіл
гарний Богдан
добрий тато

вікно, крісло, ліжко } СЕРЕДНІЙ РІД
опалення, помешкання }
морозиво }

нове, гарне ліжко
нове помешкання
смачне морозиво

Множина

кімнати, кухні, Марії — ЖІНОЧИЙ РІД
столи, учителі, музеї — ЧОЛОВІЧИЙ РІД
вікна, помешкання — СЕРЕДНІЙ РІД

нові, гарні кімнати
нові, гарні кухні
нові, гарні столи
нові, гарні вчителі
нові, гарні музеї
нові, гарні вікна
нові, гарні помешкання

Речення

1. Скажіть, будь ласка, де Театр Лесі Українки?

.....

2. Треба йти прямо по вулиці Франка, а потім ліворуч.

.....

3. Чи можна поїхати туди п'ятим тролейбусом?

.....

4. Ні. Але це недалеко. Можна дійти пішки.

.....

5. До Театру Лесі Українки лише десять хвилин.

.....

6. Чи маєте англо-український словник?

.....

7. Так, маємо. Щойно отримали.

.....

8. Я куплю словник у шкіряній оправі.

.....

9. Скільки доларів він коштує?

.....

10. Словник коштує п'ять доларів.

.....

11. Дуже добре! Ось тут п'ять доларів.

.....

12. Дякую. До побачення!

.....

Письмові вправи

0. нова плита

театр — *новий театр*

дзеркало — *нове дзеркало*

дивани — *нові дивани*

1. перша сторінка

трамвай —

вікно —

сторінки —

2. смачна яєшня

обід —

яблуко —

обіди —

3. добре опалення

молоко —

помешкання —

морозиво —

4. великий зоопарк

кухня —

діялог —

лев —

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ЗАВДАННЯ 16

Відмінки

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК (назва) відповідає на питання “хто?” або “що?”.

Хто? *Оксана* там. Що? *Стіл* тут.

РОДОВИЙ ВІДМІНОК (рід) відповідає на питання “кого?”, “чого?”, “до кого?”, “до чого?”, “кого нема?”, “чого нема?”.

Кого? Поезія *Шевченка*. Чого? Сторінка *книжки*. До кого? Я йду до *Богдана*. До чого? Він іде до *школи*. Кого нема? Нема *Віри*. Чого нема? Нема *словника*.

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (давати) відповідає на питання “кому?”, “чому?”.

Кому? Він дає книжку *Богданові*. Чому? *Трамваєві* треба електрики.

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (знаходити) відповідає на питання “кого?” або “що?”, “кого бачу?”, “що бачу?”, “кого знаю?”, “що знаю?”.

Кого? Я бачу *Богдана*. Що? Я знаю *цей журнал*.

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (орудувати) відповідає на питання “ким?” або “чим?”, “з ким?”, “з чим?”.

Ким? Я турбуюся *Дмитром*. Чим? Я краю хліб *ножем*. З ким? Ми йдемо з *Богданом*. З чим? Ми їмо хліб з *маслом*.

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (місце) відповідає на питання “на кому?”, “на чому?”, “в чому?”.

На кому? Капельох на *Богданові*. На чому? Хліб на *столі*. В чому? Оксана в *школі*.

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК (кликати) відповідає на питання “як кличемо?”

Петре, ходімо до театру! *Оксано*, ходи сюди! *Маріє*, подай чаю!

Речення

1. Що продають у крамниці?

.....

2. Він продає молоко й масло.

.....

3. Яку садовину бачить дівчинка у вітрині?

.....

4. Вона бачить цитрину та яблука.

.....

5. Чого вона хоче—черешень чи яблук?

.....

Письмові вправи

А

0. Це стіл. (ліжко)

Це ліжко.

1. Дмитро йде до столу. (ліжко)

.....

2. Шафа біля столу. (ліжко)

.....

3. Він бачить стіл. (ліжко)

.....

4. Подивися під стіл. (ліжко)

.....

5. Він шукає на столі. (ліжко)

.....

Б

0. Це шафа. (словник) *Це словник.*
1. Дмитро йде до шафи. (словник)
2. Він задоволений шафою. (словник)
3. Подивися під шафу. (словник)
4. Він шукає шафи. (словник)
5. Вона стоїть біля шафи. (словник)

В

Скажіть, у якому відмінку це слово?

0. Ці *двері* — до спальні. *Називний.*
1. Вона готує обід на газовій *плиті*.
2. У *помешканні* центральне опалення.
3. Журнал лежить за *дверима*.
4. Вона шукає *журналу*.
5. Учитель іде до *зупинки*.
6. Покажіть мені своє *помешкання*.
7. Вона говорить із *Степаном*.
8. Вона пише листа до *Степана*.
9. *Горіхи* у вітрині.
10. Треба йти через *коридор*.

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

ПЕТРИК ГОТУЄТЬСЯ

Петрик і Богдан біля столу. Завтра вони повинні писати й читати у школі. Буде диктант англійською мовою, а також лекція граматики з української мови.

Вони розмовляють біля столу. Про що? Про граматику? Ні. Вони розмовляють про теніс, про бейзбол, про все.

— Петрику! — каже Оксана, — ти повинен готувати домашнє завдання.

— Знаю! — відповідає Петрик. — Ще рано. Після обіду ми готуємо диктант і пишемо речення.

— Чи ти знаєш, що сьогодні ввечері в нас буде гість?

— Хто це? — питає Петрик.

— Ольга Савчук, ваша вчителька.

Розмовні вправи

1. Де сидять хлопці?
2. Що вони повинні робити в школі?
3. Який диктант буде в школі?
4. Про що вони розмовляють?
5. Що вони повинні готувати?
6. Коли буде гість і в кого?
7. Хто буде в гостях?

ЗАВДАННЯ 17

Примітки

Орудний відмінок

однина
під столом
з книжкою
з кріслом
під зошитом

множина
під столами
з книжками
під кріслами
під зошитами

Зверніть увагу на ці речення, а також на чергування *з—із—зі*

Він любить чай з цитриною.

Журнал під столом.

Книжка під кріслом.

Мама з дівчинкою.

Книжка під ліжком.

Кошик із цитринами. (ц=тс)

Театр із крамницями.

Кімната з кріслами.

Вона говорить із хлопцями.

Книжка лежить під зошитами.

Речення

1. Ми задоволені горіхами та яблуками.

.....

2. Дівчата з хлопцями ходять по крамницях.

.....

3. Тепер вони йдуть з покупками додому.

.....

4. Оксана розмовляє зі своїми товаришами.

.....

5. Вона дуже задоволена жовтою суконкою.

.....

6. Дитячий табір стоїть над Дніпром.

.....

7. Наш табір стоїть над рікою Саскачеваном.

.....

8. Діти задоволені водою й рибою.

.....

Письмові вправи

А

0. Він любить чай з (цитрина) *цитриною*.
1. Я люблю каву з (цукор)
2. Вони люблять чай з (молоко)
3. Дмитро йде до театру з (мама)
4. Богдан іде з (зошит)
5. Учитель їсть хліб з (масло)

Б

0. Дмитро шукає книжки під (ліжка) *ліжком*.
1. Книжка лежить за (двері)
2. Він шукає її під (стіл)
3. Вони розмовляють з (мама)
4. Лист лежить під (зошит)
5. Дім стоїть над (ріка)

В

0. Я маю три (зошит) *зошити*.
1. Левко має чотири (олівець)
2. У слоїку немає (варення)
3. (Мама) немає вдома.
4. Богдан має два (долар)
5. Пан Мірчук має 50 (долар)

ДИКТАНТ

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

ПО КРАМНИЦЯХ

Іван і Марія Козаки ходять по крамницях. Вони шукають нового ліжка і нових крісел для помешкання. У крамницях багато крісел. Там є гарні меблі, але вони коштують багато.

— Що сьогодні на обід? — питає Іван. — У цій крамниці продають смачну садовину.

— У вітрині тієї крамниці — меблі для спалень, — каже Марія.

— Нам треба купити ковбаси й сиру, — відповідає Іван. — Я думаю, що ми не маємо ні молока, ні варення.

— Поглянь сюди, Іване! Скільки коштує це дзеркало?

— У травні яблука не добрі, — відповідає він. — Краще купити кілька помаранч.

— Чи тобі подобається те ліжко у вітрині?

— Я дуже стомлений. Ходімо краще додому. Завтра можеш купити все, що тобі подобається.

Вправи

1. Де ходять Козаки?
2. Чого вони шукають?
3. Де багато крісел?
4. Які там меблі?
5. Що продають в іншій крамниці?
6. Про що говорить Марія?
7. А про що говорить Іван?
8. Чого немає вдома?
9. Які яблука в травні?
10. Що хоче купити Іван?
11. Куди він хоче йти?

ЗАВДАННЯ 18

Примітки

Вставне *о*: книжки—книжок, кухні—кухонь, ліжка—ліжок

Вставне *е*: черешні—черешень, крісла—крісел

Родовий відмінок множини:

А

жіночий рід	—	одна книжка	багато книжок
		одна булочка	п'ять булочок
		одна школа	із шкіл
		наша площа	сім площ
		наша родина	багато родин

Б

чоловічий рід	—	один зошит	багато зошитів
		один дім	шість домів
		один міст	десять мостів
		мій словник	кілька словників
		мій лист	кілька листів
		наш товариш	немає товаришів
		ваш музей	з музеїв
		мій підручник	багато підручників
		один горіх	мало горіхів

В

середній рід	—	одне вікно	багато вікон
		моє крісло	немає крісел
		одне місце	кілька місць
		одне помешкання	п'ять помешкань
		одне яблуко	мало яблук
		одні двері	багато дверей
		добрі меблі	немає меблів

Письмові вправи

1. Ми маємо багато (оповідання) *оповідань.*
- (підручник)
- (університет)
- (школа)
- (вулиця)
- (бляшанка)
- (телефон)
2. Мені треба прочитати кілька (книжка) *книжок.*
- (поезія)
- (журнал)
- (речення)
- (повість)
- (роман)
3. Багато людей виходить з (із) (автобус) *автобусів.*
- (тролейбус)
- (трамвай)
- (дім)
- (крамниця)
- (школа)
- (музей)

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
-
-
-

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

КНИГАРНЯ

Пан Михайло Іванчук шукає книжки про електрику. Шукає він на полиці й на столі, але нічого не знаходить. У нього вдома такої книжки немає.

Нарешті питає він пана Василя Сирника, чи є в нього така книжка. Але в нього також немає.

Увечері йде пан Іванчук до книгарні. Там великий вибір книжок — оповідання, повісті, поезії, словники. Але немає книжки про електрику. Шкода!

Продавець каже, що треба піти до книгарні біля університету. Але туди дуже далеко.

— Я раджу вам прочитати гарну повість, — каже продавець.

— Чи маєте повість про Едісона? — питає пан Іванчук.

Вправи

1. Якої книжки шукає пан Михайло Іванчук?
2. Де він її шукає?
3. Чи пан Василь Сирник має таку книжку?
4. Куди йде пан Іванчук?
5. Які книжки є в книгарні?
6. Що сказав продавець панові Іванчукові.
7. Яку книжку хотів мати пан Іванчук?

ЗАВДАННЯ 19

Давальний відмінок

чоловічий рід:	Богдан Андрій чай трамвай	Я даю гроші <i>Богданові</i> . Ти даєш книжку <i>Андрієві</i> . <i>Часві</i> треба цукру. <i>Трамваєві</i> треба електрики.
жіночий рід:	Віра вулиця	Ми даємо листа <i>Вірі</i> . <i>Вулиці</i> треба світла.
середній рід:	місто	<i>Місту</i> треба води.

Зверніть увагу на давальний відмінок:

<i>Їй</i> дуже добре. (вона)	<i>Нам</i> не сподобався мед. (ми)
<i>Йому</i> в школі добре. (він)	Зоопарк <i>їм</i> сподобався (вони)
<i>Мені</i> добре тут. (я)	<i>Кому</i> вона дала словник? (хто)
Що <i>тобі</i> сподобалось? (ти)	<i>Чому</i> треба цукру? (що)
Що <i>вам</i> сподобалось? (ви)	<i>Чому</i> треба води? (що)

Письмові вправи

Родовий відмінок множини

1. В зоопарку багато (мавпа)

мавп.

(слон)

(тигр)

(діти)

2. Батько купив кілька (квиток)

квитків.

(телевізор)

(цитрина)

(бляшанка риби)

(ковбаса)

(книжка поезій)

3. Леся боялася (орел)

орлів.

(слон)

(лев)

(автобус)

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
-
-
-

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

БУДЕНЬ

Ранок. Сьома година. Час уставати. Я швидко встаю з ліжка і вмикаю радіо. Потім відчиняю вікно, вмиваюсь і зачісуюсь.

— Уже чверть на восьму, — каже мій брат. — Час снідати.

Після сніданку ми виходимо з дому і їдемо тролейбусом до школи. О восьмій годині починається лекція. Дзвінок. До класи заходить учитель. Його лекція дуже цікава. Всі слухають уважно й пишуть. Після кількох лекцій ми їдемо обідати.

У школі є велика й гарна бібліотека. Там є багато книжок, журналів і словників. У кімнатах стоять столи й крісла.

Після школи ми їдемо тролейбусом додому. Удома ми готуємось до лекцій. Увечері ми граємо в шахи і слухаємо радіо. Об одинадцятій годині я звичайно йду спати. Перед сном я думаю, що я за день багато навчився.

Вправи

1. Коли ми встаємо і що ми робимо?
2. Коли снідаємо?
3. Що ми робимо після сніданку?
4. Коли починається лекція?
5. Що роблять учні?
6. Де є велика бібліотека?
7. Що є в бібліотеці?
8. Що ми робимо після школи?
9. Коли ми граємо в шахи?
10. О котрій годині їдемо спати?
11. Про що ми думаємо перед сном?

ЗАВДАННЯ 20

Примітки

Минулий час дієслів

Дмитро читає.	(читати)	Учора він читав.
Дівчина ходить по зоопарку.	(ходити)	Вона ходила по хіднику.
Крісло стоїть біля вікна.	(стояти)	Воно довго стояло там.
Діти говорять про парк.	(говорити)	Вони багато говорили.
Дівчинка дуже радіє.	(радіти)	Дівчинка дуже раділа.

Зверніть увагу на наступні дієслова:

Мені подобається кава.	(подобатися)	Мені подобався Київ.
Ми у школі.	(бути)	Ми були в театрі.
Богдан іде додому.	(іти)	Він ішов по хіднику.
Ми часто ходимо до парку.	(ходити)	У Києві ми ходили до театру.

Письмові вправи

Родовий відмінок

1. Дівчата мають сім (долар)

доларів.

(лист)

(кошик)

(пакунок)

2. Бабусі мають кілька (марка)

марок.

(форма)

(листівка)

(торбинка)

(скринька)

3. Дівчата стоять біля (телефон)

телефону.

(телевізор)

(лава)

(вікно)

(будка)

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

ТИЖДЕНЬ У МІСТІ

Минулого тижня Леся була з батьком у місті. У понеділок вони були в зоопарку. Батькові це сподобалось. Але Леся боялася всіх звірів, навіть малого левеняти. Їй не подобалося, що лев рикав, що в орла таке погане лице (такий поганий вигляд), що слони такі великі. Нарешті вона дуже стомилася.

У вівторок вони ходили по крамницях. Леся дуже раділа. Батько купив їй помаранчу в одній крамниці, а в іншій — новий одяг. У книгарні батько купив їй дитячу книжку.

У середу батько й дочка ходили по місту. Вони хотіли піти до театру, але не було квитків. Батько дуже любить театр. Але Лесю театр не цікавить.

У четвер Леся схотіла ще раз поїхати до зоопарку, бо їй дуже сподобались мавпи. Вони поїхали до зоопарку, де були весь день. Цього разу вона вже не боялася тигра й жирафи.

Про маму Леся подумала в п'ятницю:

— Я хочу додому, — заплакала Леся. — Я вже довго не бачила мамі.

Що було робити? Вони поїхали додому.

Вправи

1. Де була Леся минулого тижня?
2. Кого Леся боялась?
3. В який день були вони в зоопарку?
4. Скільки разів були вони в зоопарку?
5. Що купив їй батько?
6. Чи вам подобаються мавпи?
7. Чого батько й дочка не були в театрі?
8. В який день Леся подумала про маму?
9. Що вона сказала?
10. Що зробили батько й дочка?

ЗАВДАННЯ 21

Родовий відмінок чоловічого роду:

мій син	до мого сина
твій батько	для твого батька
свій дім	біля свого дому
наш товариш	від нашого товариша

Знахідний відмінок іменників, що означають істоти й предмети:

1. Однина, чоловічий рід:

У мого брата є дочка й син.	(родовий в.)
Погляньте на мого брата.	(знахідний в.)

Але: Мама стоїть біля телевізора.	(род. в.)
Погляньте на мій телевізор.	(знах. в.)
Це фотографія мами й дочки.	(род. в.)
Я бачу маму й дочку.	(знах. в.)

2. У множині:

Я йду до цих дівчат.	(род. в.)
Я бачу цих дівчат.	(знах. в.)
Ми йдемо до хлопців.	(род. в.)
Учителька дивиться на хлопців.	(знах. в.)
Дівчинка йде до мавп.	(род. в.)
Вона бачить мавп.	(знах. в.)
Ми йдемо до дітей.	(род. в.)
Ми бачимо дітей.	(знах. в.)

Але: Я йду до дверей.	(род. в.)
Я бачу двері.	(знах. в.)

Письмові вправи

0. На фотографії – батько й син.

Я бачу *батька й сина*.

1. *Ваші батьки* живуть у Києві.

Я добре знаю

2. *Слон і лев* живуть у зоопарку.

Діти дивляться на

3. *Моя рідня* разом зустрічала Новий Рік.

Тому такий задоволений вид у

4. *Дідусь і бабуся* сидять на лаві.

Ми бачимо

5. *Моя мала сестра* на руках у бабусі.

Я дуже люблю

6. *Мій малий брат* ходить до дитячого садка.

Мама веде

7. *Дідусь і бабуся* сидять на дивані.

Ми любимо

Але зверніть увагу на:

8. *Книжки й журнали* лежать на столі.

Мої батьки читають

9. *Червоне крісло* не дуже дороге.

Треба купити

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

НА ПОШТІ

У четвер, після школи, я був на пошті. Я хотів послати листа до мого брата. Він живе тепер у Києві.

На пошті було багато дівчат і хлопців зі Львова. Вони мали багато запитань. “Будь ласка, де віконце для листів до вимоги?” “Чи на пошті є телефон?” “Де приймають пакунки?” І так далі.

Я бачив, як одна гарна дівчина хотіла запитати щось, але вона мовчала. Я сказав їй: “Будь ласка, дозвольте вам допомогти. Ви хочете запитати? Чи не так?”

— Так, дякую. Скажіть, де приймають телеграми?

— Он там, ліворуч. Над віконцем написано “Приймання телеграм”. Шкода, що там багато людей.

— Так, справді. На жаль, наш автобус незабаром відходить.

— Дайте мені форму. Я пошлю телеграму за вас.

— Дуже дякую, пане! Ви такі добрі.

— Немає за що. Чи ви довго будете в Києві?

— Ні, сьогодні ввечері ми від'їжджаємо назад до Львова.

— Шкода! Ну, щасливої дороги!

Вправи

1. Де я був у четвер?
2. Чому я там був?
3. Скільки людей було на пошті?
4. Що вони робили?
5. Хто хотів запитати?
6. Що я сказав?
7. Що спитала дівчина?
8. Де приймають телеграми?
9. Чи там було мало людей?
10. Коли від'їжджає дівчина?
11. Що я сказав дівчині?

ЗАВДАННЯ 22

Примітки

Читайте уважно наступні речення:

1. Сьогодні я читав книжку. (читати)
2. Нарешті я прочитав її. (прочитати)
1. Учора я писав листа. (писати)
2. Учора я написав листа. (написати)
1. Мама довго заспокоювала дочку. (заспокоювати)
2. Мама заспокоїла дочку. (заспокоїти)
1. Марія вибирала садовину. (вибирати)
2. Марія вибрала садовину. (вibrати)

Письмові вправи

А

0. Вона багато писала.

Вона написала листа.

1. Він писав листа.

2. Богдан читав нову повість.

3. Крамницю зачиняли о дев'ятій годині.

4. Він приходив додому о п'ятій годині.

5. Я говорив з Оксаною.

6. Я замовляв костюм у кравця.

7. Вони їхали до зоопарку.

8. Брат заспокоював сестру.

9. Покупець вибирав словник.

10. Діти приходили зі школи після обіду.

11. Він давав мені гроші.

Б

0. Оксана прочитала двадцять сторінок.

Дмитро прочитав (30) тридцять сторінок.

1. Сусіди заспокоїли сина.

Мама (дочка)

2. Дівчата вибрали суконки.

Батько (книжка)

3. Продавці зачинили крамницю.

Продавець (двері)

4. Я написав чотири листи до Степана.

Віра (6)

5. Він пішов купити три помаранчі.

Вона (8)

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

РОЗМОВА ПРО ДІЄСЛОВО

ПЕРШИЙ УЧЕНЬ. Здається, що в українській мові є два інфінітиви, але один інфінітив (неозначена форма дієслова) в англійській мові.

ДРУГИЙ УЧЕНЬ. Я також так думаю. Але чому це так?

УЧИТЕЛЬКА. Маєте рацію. В українській мові є два види — недоконаний і доконаний. Вид — це “аспект” по-англійському.

УЧЕНИЦЯ. Що значить “доконаний”?

УЧИТЕЛЬКА. “Доконаний” значить, що дія вже закінчена або напевно буде закінчена. Доконаний вид показує наслідок дії, закінчення дії.

ПЕРШИЙ УЧЕНЬ. Отже, українці думають про два інфінітиви, себто, “робити — зробити”, “читати — прочитати”, “писати — написати”, “купувати — купити”.

УЧИТЕЛЬКА. Так. Маєте рацію.

ДРУГИЙ УЧЕНЬ. О, я знаю ще кілька пар дієслів: “казати — сказати”, “шити — пошити”, “зачиняти — зачинити” . . .

УЧЕНИЦЯ. І я знаю! “Плакати — заплакати”, “заспокоювати — заспокоїти”.

УЧИТЕЛЬКА. Добре. Такі пари дієслів називаємо “видові пари”. Перший інфінітив — недоконаного виду, другий — доконаного.

ЗАВДАННЯ 23

Примітки

Коли потрібний прийменник *в* (*у*), а коли *на*? Порівняйте наступні іменники.

Він у школі	Вона на праці.
у селі	Він на концерті.
у таборі	Марка на конверті.
у Києві	Віра на пошті.
у театрі	Ми на вулиці.
Вона в театрі	Учні на лекції.
в бібліотеці	Авта на площі.
в парку	Вона на п'ятому поверсі.

Якщо маємо на увазі напрям руху, тоді вживаємо *на* і знахідний відмінок:

Я йду на концерт. Але: Я йду до театру. Я йду до школи.

Дієслова доконаного й недоконаного виду в минулому часі:

Недоконаний вид

Коли Дмитро приходив додому?
Вона часто писала листи.
Дівчина готувала домашнє завдання.
Хлопець брав книжку після обіду.
Учора я робив домашній стіл.
Вона довго зачісувалась.
Мені не подобалась мавпа.

Доконаний вид

О п'ятій. Учора він прийшов о сьомій годині.
Сьогодні вона написала два листи.
Вона приготувала домашнє завдання.
Сьогодні після вечері він узяв журнал.
Сьогодні я зробив домашній стіл.
Нарешті вона зачесалась.
Але лев мені сподобався.

Письмові вправи

А

Майбутній час — *бути* та інфінітив недоконаного виду:

0. Що ти робиш улітку, Богдане?

Що ти будеш робити влітку, Богдане?

1. Я засмагаю біля ріки.

.....

2. Після обіду він купається.

.....

3. У таборі вони грають у волейбол.

.....

4. Дмитро допомагає тітці Одарці.

.....

5. У червні й липні діти пишуть до Оксани.

.....

6. Батьки часто нервуються.

.....

7. Зачиняють крамницю о восьмій годині.

.....

8. Рано вранці ми готуємо сніданок.

.....

9. Я бачу, що ти червонієш.

.....

10. Марія розмовляє з лікаркою.

.....

11. Лікарка заходить до пана Козака.

.....

Б

Минулий час недоконаного й доконаного виду:

0. Павло писав листа й листівки.

Скільки листів і листівок він написав?

1. Мама сьогодні багато писала.

.....

2. Петрик учора читав кілька оповідань.

Скільки

3. Сусіди заспокоювали своїх дітей.

Хто

4. Вони зустрічали новий рік.

Діти добре

5. Потяг приходив о другій годині.

Учора потяг

6. Я платив за хліб двадцять центів.

Позавчора я (25)

7. Його сестра показувала мені свої книжки.

Вона

8. Мама одягала чорну сукню.

Сьогодні вона жовту

Читання

У ТРОЛЕЙБУСІ

Звичайно я їжджу до університету тролейбусом. Того дня я повинен був скласти іспит з математики. Отже, я спішив. Мені треба було перейти вулицю. Але на перехресті горів червоний вогонь світлофору. Тому я зупинився разом з іншими людьми. Я звернув увагу на те, що незабаром приїде тролейбус. Я почав переходити вулицю, але свиток поліцейста змусив мене повернутися до хідника.

Нарешті з'явилося зелене світло, і я пішов до зупинки. Під'їхав тролейбус, і відчинилися двері. Одні пасажирів вийшли, інші зайшли.

— Чи маєте квиток? — запитав кондуктор.

— Дайте, будь ласка, квиток, — сказав я, сідаючи біля відчиненого вікна.

Пізніше прийшов контролер:

— Прошу показати квитки! Він брав квитки, відривав кінцівки й повертав.

Я засунув руку в кишеню, але не знайшов там свого квитка. В іншій кишені також не було.

— Доведеться платити кару, — подумав я. В цей час дівчина біля мене сказала:

— Чи ви шукаєте свого квитка? Ось він, біля вас, — вона засміялась.

Я подякував дівчині, дав квиток контролерові й пішов до виходу. Тролейбус під'їхав до університету. Я вийшов.

— Добре, що все добре скінчилося, — подумав я.

Вправи

1. Куди я їжджу тролейбусом?
2. Що мені треба було робити того дня?
3. Чому я зупинився разом з іншими людьми?
4. На що я звернув увагу і що почав робити?
5. Що зробив поліцист?
6. Коли можна переходити вулицю?
7. Що зробили пасажир, коли під'їхав автобус?
8. Що запитав кондуктор?
9. Що я сказав кондукторові?
10. Де я сів?
11. Що сказав контролер?
12. Що він робив потім?
13. Де я не знайшов квитка?
14. Що я подумав?
15. Хто знайшов квиток?
16. Що я сказав дівчині?
17. Коли я вийшов з автобуса?

ЗАВДАННЯ 24

Примітки

Видові пари дієслова

одягатися	Перед сніданком я одягаюся.
одягнутися	Сьогодні я одягнулася о сьомій годині.
надівати	Віра надіває панчохи ввечері.
надіти	Уранці вона наділа шкарпетки.
взувати	Удень Віра взуває босоніжки.
взути	Увечері Віра взула черевики.
купувати	Учителька купує новий костюм.
купити	Учора він купив газету.
складати	Віра збирає гроші на нові черевики.
наскладати	Ми також назбирали грошей.
іти	Чи ви йдете на концерт?
піти	Вони пішли до театру о шостій годині.

Власні іменники: Віра, Богдан, Оксана, Дмитро.

Іменники: стіл, крісло, лев, люди.

Прикметники: гарний, зелена, легке.

Прикметники чоловічого роду:

Н. хто?	Це <i>гарний</i> студент.	що?	Це <i>новий</i> стіл.
Р. кого?	Як ім'я <i>гарного</i> студента.	чого?	Біля <i>нового</i> столу.
Д. кому?	Даю <i>гарному</i> студентові.	чому?	<i>Новому</i> столові.
З. кого?	Бачу <i>гарного</i> студента.	що?	Маю <i>новий</i> стіл.
О. ким?	Іду з <i>гарним</i> студентом.	чим?	Під <i>новим</i> столом.
М. на кому?	Пальто на <i>гарному</i> студентові.	на чому?	На <i>новому</i> столі.
К. як кличемо?	О, <i>гарний</i> студенте!		О, <i>новий</i> столе!

Письмові вправи

А

0. Рано вранці діти одягаються.

Рано вранці діти одягнулися.

1. Перед сніданком мама одягає сорочку на дитину.

2. Дівчата збирають гроші на хутра.

3. Після театру вони йдуть додому.

4. У крамниці жінка купує хлібину.

5. Перед сном люди переодягаються.

6. Я пишу листа до хворого товариша.

Б

Напишіть, у якому відмінку підкреслені слова.

0. Я не задоволений *жовтим светром*.

Орудний.

1. Вона носить цю торбинку з *новою суконкою*.

2. Завтра я куплю *зелений капелюх*.

3. Вона купила *дві хусточки*.

4. Павло напише до *свого товариша*.

5. Візьми *чорне пальто!*

6. На сірому костюмі велика пляма.
7. Учителька має багато учнів.
8. У крамниці продають черевики.
9. Віра в зеленій суконці.

Читання

ОЛЕНА ЗБИРАЄ ГРОШІ

У січні й лютому Олена складала (збирала) гроші на нове хутро. На її старому хутрі — чорна пляма. Олена не задоволена старим хутром. Але навіть у березні вона не наскладала (назбирала) досить грошей.

Олена вирішила купити новий літній костюм у квітні. Але вона не знала, якого кольору має бути костюм. Що краще — зелений костюм чи синій? Вона думала про це у травні.

У червні й липні, а також у серпні Олена була у своїй тітці в селі, допомагала їй у полі, купалася, але про новий одяг навіть не думала.

Повернувшись Олена додому у вересні. Батьки купили їй гарне хутро. Воно дуже їй сподобалось. Але що робити з грошми?

У жовтні й листопаді Олена далі складала (збирала) гроші. Нарешті, у грудні вона побачила, що в неї багато грошей. Вирішила вона, що краще складати (збирати) гроші, ніж їх витратити.

Напишіть твір про те, що ви робите в різні місяці року.

ЗАВДАННЯ 25

Видові пари дієслів

питати	Учитель часто питає нас.
запитати (спитати)	Мати питає: “Чому не встаєш?”
зупинятися	Автобуси тут не зупиняються.
зупинитися	Незабаром автобус зупиниться.
відповідати	Студенти відповідають на запитання.
відповісти	Я відповім вам завтра.
казати	Він каже: “Добривдень!”
сказати	Він прийде і скаже: “Добривдень!”

Письмові вправи

А

0. Вона питає про лекцію.	<i>Вона спитала про лекцію.</i>
1. Автобус уже зупиняється.	
2. Я відповідаю на питання.	
3. Дмитро читав про теніс.	
4. “Куди йдеш?” — питає Петрик.	
5. Марія купує ковбасу.	
6. Діти одягають пальта.	
7. Віра збирає гроші на суконку.	
8. Рано вранці ми одягаємось.	
9. Тролейбуси їдуть по вулицях.	
10. Кому ви пишете листа?	
11. Йому подобалася ця книжка.	

Б

0. зимове пальто Богданові *треба замовити зимове пальто.*
1. жовте пальто Вірі.....
2. літній плащ Продавниці.....
3. шкіряні рукавички Дитині.....
4. домашні черевики Оксані.....
5. спортова сорочка Дмитрові.....
6. шовкова блузка Олені.....

В

0. суконка / гарний комір
Я маю суконку з гарним коміром.
1. блузка / білий комір
.....
2. табір / гарна ріка
.....
3. светер / один гудзик
.....
4. капелюх / сині рукавички
.....
5. сорочка / білі гудзики
.....
6. ліс / зелений дуг
.....
7. спідниця / шовкова блузка
.....
8. крамниця / велика вітрина

Г

0. Марія / ця крамниця

Марія задоволена цією крамницею.

1. Богдан / літній табір

2. Тітка Одарка / зелени луг

3. Учитель / українська мова

4. Батько / англійський роман

5. Віра / нічна сорочка

6. Дівчина / ця осінь

7. Марія / старе ліжко

8. Професор / другий зошит

9. Ніна / жовта суконка

10. Хлопець / ці черевики

11. Пан Козак / зимове пальто

12. Ніна / сині рукавички

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

НА ВУЛИЦІ

Одного разу Павлик і Петрик ішли по рухливій вулиці. Павликові дев'ять років, а Петрикові лише сім.

— Увага! — крикнув Петрик. — Їде авто.

— Воно зараз поверне праворуч, — сказав Павлик.

— Як ти знаєш? — запитав Петрик. — Адже воно їде прямо.

— Поверне, — сказав Павлик. Як тільки він сказав, авто повернуло праворуч.

— Як же ти вгадав? — запитав Петрик.

— Такий уже я догадливий, — відповів Павлик. — Я завжди знаю, куди повертає кожне авто. От зараз усі ті авта й мотоцикли зупиняться. Трамвай також.

Так і сталося. Усе спинилося.

— Справді, диво! — сказав Петрик.

— Той велосипедист поверне зараз на вулицю Михайла Грушевського! — крикнув Павло. Так і сталося. Велосипедист повернув на вулицю Михайла Грушевського.

— Ну, тепер я буду вгадувати, — сказав Петрик. — Зараз цей трамвай поїде назад.

Але трамвай поїхав уперед.

— Не вгадав, — сказав сумно Петрик. — Але нічого, може тепер пощастить. Дивись! Зараз те авто поверне ліворуч.

Але авто спинилося.

— На жаль, мені не щастить, — сказав Петрик. — Навчи мене, Павлику, як угадувати.

— Гаразд. Я навчу тебе. Якщо поліцист дає знак, усі авта, що ідуть по вулиці, зупиняються. Якщо в авта ззаду засвічується червона лампочка, це значить, воно незабаром зупиниться. Розумієш?

— Розумію! Кажі далі!

— Якщо лампочка засвічується в авті з правого боку — авто поверне праворуч, якщо з лівого боку — авто поверне ліворуч. Такі правила вуличного руху.

— А що зробить та жінка в тому зеленому авті? — запитав Петрик. — У неї засвітилася лампочка з правого боку.

— О, це інша справа! Жінка напевно поїде ліворуч.

Вправи

1. Про що розмовляють хлопці?
2. По якій вулиці вони йшли?
3. Скільки їм років?
4. Що добре знає Павлик?
5. Чи вгадав Петрик?
6. Кому не щастило?
7. Які правила вуличного руху?
8. В якому авті їхали жінки?
9. Чи можна вгадати, що буде робити жінка?

ЗАВДАННЯ 26

Примітки

Особові займенники: Я, МИ.

Називний в.	<i>Я</i> тут.	<i>Ми</i> у школі.
Родовий в.	Ходи до <i>мене!</i>	Ходіть до <i>нас!</i>
Давальний в.	Дайте <i>мені</i> квиток!	Дайте <i>нам</i> води!
Знахідний в.	Він бачить <i>мене</i> .	Батьки люблять <i>нас</i> .
Орудний в.	Ходи зі <i>мною!</i>	Вона йде з <i>нами</i> .
Місцевий в.	На <i>мені</i> нове пальто.	На <i>нас</i> лежить відповідальність.
Кличний в.	—	—

ТИ, ВИ

Н. хто?	<i>Ти</i> вдома.	<i>Ви</i> повинні бути вдома.
Р. кого?	<i>Я</i> прийду до <i>тебе</i> .	<i>Я</i> прийду до <i>вас</i> .
Д. кому?	Даю <i>тобі</i> книжку.	<i>Я</i> дам <i>вам</i> гроші.
З. кого?	Він бачить <i>тебе</i> .	Він любить <i>вас</i> .
О. з ким?	<i>Я</i> йду з <i>тобою</i> .	Він піде з <i>вами</i> .
М. на кому?	На <i>тобі</i> капелюх.	На <i>вас</i> лежить відповідальність.
К.	—	—

ВІН, ВОНА

Н. <i>Він</i> потелефонує.	<i>Вона</i> не піде.
Р. У <i>нього</i> грипа.	Без <i>неї</i> погано.
Д. <i>Я</i> напишу <i>йому</i> .	<i>Йй</i> подобається Богдан.
З. <i>Я</i> бачив <i>його</i> .	Мама знає <i>їй</i> .
О. Поговори з <i>ним!</i>	Богдан іде з <i>нею</i> .
М. На <i>ньому</i> дорогий костюм.	На <i>ній</i> гарна суконка.
К.	—

Письмові вправи

A

0. Чи у вас болить горло?

Так, у мене болить горло.

1. Чи вони говорили про вас?

.....

2. Ви повинні лежати в ліжку.

.....

3. Чи вона вчора телефонувала вам?

.....

4. Чи у вас болить голова?

.....

5. Чи він ходив у кіно з вами?

.....

6. Чи ваша сестра завжди вам вірить?

.....

7. Чи вони їздили в село без вас?

.....

8. Чи цей рецепт для вас?

.....

Б

Перепишіть речення вправи А, але замість слова “ви” поставте “ти”.

0. *Чи в тебе болить горло?*

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

В

0. телефонувати

Віра телефонує до Олега.

потелефонувати

Вона потелефонує до нього.

1. іти

Віра йде з Богданом у кіно.

піти

.....

2. писати

Лікар пише рецепт для Петрика.

виписати

.....

3. робити

Павлик робить домашнє завдання.

зробити

.....

4. умикати

Батько вмикає світло.

увімкнути

.....

5. зачиняти

Продавець зачиняє крамницю.

зачинити

.....

6. читати	Андрій читає нову книжку.
прочитати	
7. зустрічати	Степан зустрічає Віру.
зустріти	
8. шити	Ніна шие синю блузку.
пошити	
9. заходити	Марія заходить у крамницю.
зайти	
10. замовляти	Пан Козак замовляє зимове пальто.
замовити	

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
-
-

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Читання

У ФАБРИЦІ

— Ну, Леся, одягайся! Підемо оглядати нашу фабрику.

Вони вийшли на вулицю й зайшли до трамваю. За кілька хвилин вони були на іншому кінці міста, де великий ліс.

Тут стояв великий будинок. Мама повела Леся через гарні двері всередину. Вони йшли по коридору, а потім повернули праворуч.

— Що це таке? — запитала Леся?

— Це, донечко, фабрика, — сказала мама.

Вони зайшли у відділ, де працює мама. Леся довго дивилася. Вона ще ніколи не бачила такої великої кімнати. Тут стояли машини. Мама повела донечку до варстата. Леся побачила, як із варстата широкою нескінченною стрічкою виходила кольорова тканина.

— Це тут я працюю, — почувла Леся мамині слова. — Ми виробляємо тканину, з якої шують гарні суконки.

— Я хочу мати суконку з цієї тканини, — сказала Леся.

— Добре. Я куплю два ярди тканини й пошю тобі гарну суконку.

— Дякую, мамо! — сказала Леся.

Вправи

1. Куди пішли мама й Леся?
2. Де знаходиться фабрика?
3. Як вони зайшли на фабрику?
4. До чого повела мама свою донечку?
5. Що там виробляють?
6. Якою стрічкою виходить тканина?
7. Звідки вона виходить?
8. Що шують із тканини?
9. Якої суконки захотіла Леся?
10. Що сказала мама?

ЗАВДАННЯ 27

Примітки

Особовий займенник ВОНИ

Називний в.	<i>Вони</i> йдуть на працю.
Родовий в.	Думаю, що <i>їх</i> не буде. У <i>них</i> є дитина.
Давальний в.	Я даю <i>їм</i> листа.
Знахідний в.	Я добре знаю <i>їх</i> .
Орудний в.	Ми були з <i>ними</i> щодня.
Місцевий в.	На <i>них</i> нові капелюхи.
Кличний в.	

Письмові вправи

А

0. У *вашого чоловіка* міцний організм.

У нього міцний організм.

1. *Давайте вашому чоловікові* пілюлі.

.....

2. Це буде краще для *хворого*.

.....

3. Віра піде до *Дмитра*.

.....

4. Я передам *хворому* привіт телефоном.

.....

5. Богдан їде з *товаришами* в село.

.....

6. Марія піде до *сусідів* після обіду.

.....

7. Вона любить розмовляти з *сусідами*.

Диктант

А

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
-
-

Б

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Б

0. Від цих пілюль він спітніє. (спітніти)
Від них він буде пітніти. (пітніти)
1. Я зайду зі своїм товаришем. (зайти)
..... (заходити)
2. Ви там побачите своїх товаришів. (побачити)
..... (бачити)
3. Пан Козак захворіє. (захворіти)
..... (хворіти)
4. Син у сусідів заплаче. (заплакати)
..... (плакати)
5. Ми з товаришами напишемо листа. (написати)
..... (писати)
6. Степан зустріне Віру. (зустріти)
..... (зустрічати)
7. Він потанцює з Вірою. (потанцювати)
..... (танцювати)
8. Ми послухаємо концерт. (послухати)
..... (слухати)
9. Ми посидимо на лаві. (посидіти)
..... (сидіти)

Читання

КОРОТКІ РОЗМОВИ

- Чому не збудували станції ближче до міста?
- Це неможливо: вона була б далеко від залізниці.
- Чому ви вчора, йдучи додому, не замкнули каси?
- Невже! От добре! Адже я сьогодні загубив ключі.
- Ух, яка спека! Вісімдесят ступенів у тіні.
- А хто тебе запросив сидіти в тіні?
- Досить мати два грами нікотину, щоб забити слона.
- Боже мій! Навіщо слонам курити?

